

ONDERNEMEN MET EEN MENSELIJK GEZICHT

REEKS 2012 is het internationale jaar van de coöperaties. Deze ondernemingsvorm, met wortels in de achttiende-eeuwse Engelse textielsector, beleeft haar tweede jeugd. België alleen telt er 40.000 en wereldwijd zijn 800 miljoen mensen vennoot van een coöperatie. “Duurzaam en menselijk ondernemen is eigen aan onze tijdgeest”, zegt Matthieu Vanhove, directeur van Cera.

TEKST MARJORIE BLOMME | FOTO'S BOB VAN MOL

Cera werd eind negentiende eeuw opgericht om de armoede te bestrijden. Vandaag telt de coöperatie meer dan 400.000 vennoten en concentreert ze zich op financiële en maatschappelijke projecten. Volgens directeur Matthieu Vanhove is de revival van de coöperatie geen toeval: “Tot begin jaren negentig was er genoeg geld, genoeg plaats en waren er weinig noden. Coöperaties waren geen optie voor ondernemers. De coöperatie had ook haar imago niet mee. Beursnoteringen zaten er

niet in. Naarmate ze groeiden, werden het vaak logge machines. Maar de laatste twintig jaar hebben we financiële en economische crisissen meegemaakt die de zin voor initiatief bij werknemers en aandeelhouders hebben aangescherpt. Sommigen namen het bedrijf over, creëerden werkgelegenheid en zorgden voor meer inspraak. Mensen wilden weer ondernemen met een menselijk gezicht, gericht op duurzaamheid en betrokkenheid. Dat is de boost geweest voor de coöperatie.”

“COÖPERATIES ZIJN TRANSPARANT, ETHISCH EN EERLIJK. DE COÖPERATIE HAD LANG HAAR IMAGO NIET MEE, MAAR NU WILLEN MENSEN WEER DUURZAAM ONDERNEMEN.”

SOCIALE VERANKERING

“Coöperaties zijn vaak uit nood geboren”, zegt Lieve Jacobs, coördinator van Coopburo, de coöperatieve dienstverlener van Cera. “In Frankrijk bijvoorbeeld, bestaan al jaren *crèches parentales*. Dit zijn coöperatieve *crèches* waarvan de ouders vennoot zijn en waarvoor zij zich inzetten door een paar uur per week bij te klussen in de *crèche* in ruil voor korting. De vennoten voelen zich betrokken bij het project en hebben een duidelijke visie: een andere manier van kinderopvang creëren. Sommige ouders gingen niet akkoord met het pedagogische plan van hun vorige *crèche*, anderen vonden dat er te weinig *crèches* voorhanden waren, en nog anderen wilden uitsluitend biologische voeding voor hun kinderen. En dat bewijst weer eens hoe belangrijk die basis wel is. De overheid kan allerlei initiatieven promoten om meer geld en plaats vrij te maken voor kinderopvang, maar er komt niet echt iets van de grond. Er gebeurt pas iets als mensen er zelf hun schouders onder zetten.”

Volgens Vanhove en Jacobs zijn coöperaties de uitgelezen ondernemingsvorm voor de zorgsector. Vanhove: “Het is een transparante manier van ondernemen. De vennoten of leden weten wat er gebeurt met hun geld, hebben inspraak en moeten zich verantwoorden aan de andere vennoten. Het is ethisch en eerlijk.”

Lieve Jacobs: “De rendabiliteit van een coöperatie hangt af van de inhoud van het project en de bereidheid van de vennoten om zich te engageren.”

Jacobs: "Die betrokkenheid past ook perfect in de idee van lokale verankering. Vaak richt je een coöperatie op met mensen uit de buurt of regio. Daarmee creëer je een ankerpunt in je lokale omgeving. Coöperaties zorgen op die manier voor tewerkstelling en inkomsten in lokale gemeenschappen. Dat heeft een positieve invloed op sociale integratie."

GEEN WONDERMIDDEL

Vele coöperaties streven een maatschappelijk doel na. Toch waarschuwt Vanhove voor clichés. "Bij de Verenigde Naties zien ze coöperaties vooral als een ontwikkelingsvorm voor de derde wereld en als een onderdeel van de sociale economie. In informele economieën verenigen werknemers zich bijvoorbeeld in coöperaties om hun zelfstandige activiteiten uit te bouwen. Maar coöperaties zijn niet altijd geënt op een maatschappelijke beweging. Een landbouwcoöperatie is bijvoorbeeld een bedrijf met een welbegrepen eigenbelang dat spoort met het collectieve belang van alle vennoten. Men wil winst maken, zonder de principes van een coöperatie uit het oog te verliezen: eerlijke prijzen voor melkveehouders en inspraak van de vennoten." Lieve Jacobs tempert het optimisme van al wie staat te popelen om een coöperatie op te richten. "Wij juichen elk initiatief uiteraard toe. Hoe meer coöperaties, hoe liever. Maar weet ook dat het geen wondermiddel is, in geen enkele sector. De rendabiliteit hangt af van de inhoud van het project en de bereidheid van de vennoten om zich te engageren. Het is even moeilijk om financieel overeind te blijven als coöperatieve crèche dan als zelfstandige crèche. De vennoten kopen een aandeel van het kapitaal, maar daar worden de lonen niet van

Matthieu Vanhove: "De basis is het allerbelangrijkste. Zonder individuen komt de coöperatie niet van de grond."

COÖPERATIEVE KINDEROPVANG IN VLAANDEREN

De Limburgse vzw PCBO (Provinciale Commissie Buitenschoolse Opvang) wil vanaf 2012 starten met een project rond coöperatieve kinderopvang.

Thomas Peeters, projectmedewerker bij PCBO:

"We stellen ouderbetrokkenheid centraal. Ouders kunnen aandelen kopen en zo mede-eigenaar worden van de crèche, ze kunnen vrijwilligerswerk doen en ze zijn gebruiker van de kinderopvang. Daarnaast willen we een breed netwerk oprichten van scholen, sociale organisaties in de buurt en eventueel zelfs werkgevers die bereid zijn te investeren in de kinderopvang. Ten slotte zou het ook organisaties weerbaarder kunnen maken."

Deze vorm van kinderopvang zou in Vlaanderen een primeur zijn.

► www.limburg.be/pcbo

betaald. Dat geld wordt aangewend om de gebouwen of andere vaste kosten mee te betalen. Daardoor komt er wel meer geld vrij om aan zorg te besteden. Maar denk niet dat wachtlijsten daardoor zullen verdwijnen. Het aanbod zal vergroten, maar voor de financiële gezondheid van de organisatie zullen de vennoten zelf dagelijks moeten instaan."

► **GRATIS!** Vrijdag 23 maart kan je naar het Cera Symposium 'Coöperaties, speel uw troeven uit!' in de Universiteitshallen in Leuven. Weliswaar en Cera delen vijf kaarten uit voor het symposium (ter waarde van 75 euro), tien Horizontenpublicaties en tien Startersgidsen. De eerste vijf lezers die ons op 20 februari mailen op troef@weliswaar.be ontvangen een volledig pakket. De volgende vijf enkel de publicaties. Vermeld je adres zodat we je de pakketjes per post kunnen bezorgen!

► www.cera.be

► Reacties welkom op www.weliswaar.be/forum